

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ӘЛЕУМЕТТАНУ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС КАФЕДРАСЫ

Факультеттің Ғылыми Кеңес мәжілісінде
Бекітілді
Факультет деканы
_____ Б.Б. Мейірбаев
№ 12 хаттама 26.06.2025 ж.

ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС ПРАКТИКАСЫНДАҒЫ ҚАУЫМДАСТЫҚҚА
НЕГІЗДЕЛГЕН ЗЕРТТЕУЛЕР
«7М11401-ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

5 кредит

Құрастырған:

Әлеуметтану және әлеуметтік жұмыс кафедрасының профессор-ассистенті
Мамытканов Д.К.

Әлеуметтану және әлеуметтік жұмыс кафедрасының мәжілісінде қаралып ұсынылды.

«16» 06. 2025 ж., хаттама № 11

Кафедра меңгерушісі _____ Әбдірайымова Г.С.

Кіріспе

Пән бойынша қорытынды емтихан түрі – жазбаша (offline). Емтихан сұрақтары пән бойынша оқытылған дәріс, семинар және СӨЖ тапсырмаларының барысында құрастырылады. Емтиханға дайындық барысында курстың негізгі теориялық мазмұнын, терминология мен әдістерді де қайталау қажет. Емтихан өткізу ерекшеліктері: емтихан барысында студент емтихан сұрақтарына белгіленген кестеге сәкес, жазбаша жауып береді. Жоғары ажыратымдылықтағы бейнекамералары бар және дыбыс жазылатын аудиториялар мен дәріс залдарында offline режимінде өтеді.

Пәннің оқыту мақсаты:

Пәннің негізгі мақсаты – студенттерді әлеуметтік жұмыс саласында қауымдастыққа негізделген зерттеу жүргізудің теориялық негіздері мен практикалық әдістерімен таныстыру, сондай-ақ әлеуметтік мәселелерді шешуде қауымдастықтың қатысуы мен әлеуетін бағалау қабілетін қалыптастыру.

Бұл курс студенттерге әлеуметтік зерттеу процесін қауымдастық мүддесіне бағыттау, қатысушы әдістерді қолдану және әлеуметтік әділеттілік пен инклюзия қағидаттарына сүйеніп, зерттеу нәтижелерін тәжірибеде пайдалану дағдыларын дамытуға бағытталған.

Оқыту нәтижелері (Learning outcomes):

Курс аяқталған соң студенттер:

- Қауымдастыққа негізделген зерттеулердің мәні, қағидалары мен ерекшеліктерін;
- Қатысушы (participatory) және әрекетке бағытталған (action research) зерттеу тәсілдерінің айырмашылығын;
- Әлеуметтік әділеттілік, инклюзия және қатысу қағидаттарының зерттеудегі рөлін.
- Қауымдастықтың әлеуметтік құрылымын, ресурстарын және қажеттіліктерін талдай алады;
- Зерттеу мәселесін қауымдастық мүддесіне сай анықтап, мақсат қояды үйренеді;
- Зерттеу нәтижелерін әлеуметтік өзгерістерге ықпал ететін түрде ұсынуды біледі.
- Қатысушы әдістерді (интервью, фокус-топ, фотодауыс, маппинг және т.б.) қолдана алады;
- Қауымдастық мүшелерімен тиімді коммуникация және серіктестік орната алады;
- Зерттеу нәтижелерін әлеуметтік жұмыс практикасына енгізудің нақты жоспарын жасай алады.
- Қауымдастықтың өзін-өзі анықтау құқығын, мәдени әртүрлілікті құрметтеу және әлеуметтік әділеттілікті сақтау қағидаттарын ұстанады;

Емтиханды өткізу формасы

СТАНДАРТТЫ ЕМТИХАН: ЖАЗБАША.

Жазбаша емтихан тапсыру процесі емтихан билетін автоматты түрде құруды қамтиды. Білім алушыға мәтінді берілген сұрақтар бойынша жазбаша жауап қалыптастыру қажет.

Оқытушы Univer АЖ (univer.kaznu.kz) сұраулығына пән бойынша әзірленген емтихан сұрақтарын жүктейді. Әр билет үш блокқа бөлінген сұрақтардан тұрады.

Бірінші блокқа оқыту объектісін білу мен түсінуді бағалайтын когнитивті (білімділік)

құзыреттілік сұрақтары енеді. Бұл студенттердің оқыту аймағындағы алдыңғы қатарлы білімді түсіну мен білімін көрсету қабілетін қамтиды.

Екінші блокқа ақпаратты қолдану және талдау іскерлігін бағалайтын функционалдық құзыреттілікті анықтайтын сұрақтар кіреді. Бұл студенттердің зерттеу аймағындағы дәлелдерді қалыптастыру мен негіздеу және мәселелерді шешу арқылы өз білімін қолдана білуі және түсінуін қарастырады.

Үшінші блокқа ақпаратты синтездеу және бағалау іскерлігін анықтайтын жүйелік құзыреттілік мәселелері кіреді. Мұнда студенттердің пікірлерді дәлелдеу, эссе жазу, шығарма жазу қабілеттері бағаланады.

Пән бойынша қорытынды емтихан 15 апталық оқытудан кейін жүргізіледі. Емтихан түрі – жазбаша

Емтиханға дайындалу үшін емтихан тақырыптарының тізімі:

1. Қауымдастықтардың қатысуымен жүргізілетін зерттеулердің ерекшелігі мен тарихы.
2. Қауымдастықтардың қатысуымен жүргізілетін зерттеулердің теориялық көздері.
3. Қауымдастықтардың қатысуымен жүргізілетін зерттеулердің этикалық аспектілері.
4. Қауымдастықтарды қамтитын зерттеулердегі өзгерістер теориясы.
5. Қауымдастықтардың қатысуымен жүргізілетін зерттеулердің циклдері мен кезеңдері.
6. Қауымдастықтар және олардың қажеттіліктерін бағалау.
7. Бірлескен деректерді жинау: әдістер мен процедуралар.
8. Деректерді бірлесіп талдау: тәсілдер мен әдістер.
9. Маппинг зерттеуге қатысу әдістемесі ретінде.
10. Фото дауыс қауымдастықтардың қатысуымен жүргізілген зерттеулерде.
11. Зерттеулерге қатысуды дамытудағы шығармашылық.
12. Қарым-қатынастарды құру механизмдерін және зерттеу ресурстарын жобалау.
13. Деректерді бірлесіп жинау мен талдауды жобалау.
14. Зерттеудегі өзгерістер мен әрекеттерді жобалау.
15. Қауымдастықтардың қатысуымен зерттеулерді басқару дағдылары

Әдебиет:

1. Antoinette Y. Farmer, G. Lawrence Farmer. Research Methods for Social Work A Problem-Based Approach. – Sage Publications, 2020, 456 p.
2. Rebecca L. Mauldin. Foundations of Social Work Research. - Mavs Open Press at UT Arlington, 2020, 320 p.
3. Wagner, W. E., & Gillespie, B. J. Using and interpreting statistical in the social, behavioral, and health sciences. Thousand Oaks: SAGE, 2019. – 381 p.
4. American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association. 7-th Ed. Washington, 2019. – 546 p.
5. Appelbaum M , Kline R.B., Nezu A.M., Cooper H., Mayo-Wilson E., Rao S.M. Journal Article Reporting Standards for Quantitative Research in Psychology: The APA Publications and Communications Board Task Force Report // American Psychological Association, 2019, № 73(1), - C.3-25.
6. Cornish, F., Breton, N., Moreno-Tabarez, U. et al. Participatory action research. Nat Rev Methods Primers, 2023, № 3(34) <https://doi.org/10.1038/s43586-023-00214-1>
7. Vaughn, L. M., & Jacquez, F. Participatory Research Methods – Choice Points in the Research Process. Journal of Participatory Research Methods, 2020, №1(1). <https://doi.org/10.35844/001c.13244>
8. <https://www.elsevier.com/products/scopus>
9. <https://scholar.google.pt>

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

(стандартты ауызша / жазбаша нысандар үшін)

Пән: Форма: жазбаша

№	Балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
		90-100 %	70-89%	50-69%	25-49%	0-24%
1 сұрақ	1 критерийі Қазіргі макросоциологиялық және микросоциологиялық парадигмаларды білу және түсіну	Жауапта сұрақтың жан-жақты ашылуы, әрбір қорытынды мен мәлімдеменің егжей-тегжейлі дәлелі бар және логикалық және дәйекті түрде құрастырылған.	Жауапта мәселенің толық, бірақ толық емес қамтылуы, негізгі ережелердің қысқартылған дәлелі бар және материалды баяндау логикасы мен реттілігін бұзуға мүмкіндік береді.	Жауапта билетте ұсынылған сұрақтар толық қамтылмаған, негізгі ойларды үстірт дәлелдеп, баяндаудағы композициялық теңгерімсіздіктерге, материалды баяндау логикасы мен реттілігін бұзуға жол беріледі.	Қойылған сұрақтарды дұрыс қамтымау, қате дәлелдеу, фактілік және сөздік қателер, дұрыс емес қорытындыны болжау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу; қорытынды бақылау жүргізу ережелерін бұзу.
	2 критерийі Пәннің теориялық мазмұнын меңгеру және «Тұрмыстағы зорлық-зомбылық алдын-алу және араласу стратегиялары» пәнінің терминологиялық аппаратын дұрыс пайдалану.	Теориялық мазмұны олқылықсыз толық жүйелі, терең меңгеріледі. Магистрант сұрақтарға жауап беру кезінде пән терминдерін жақсы меңгергенін және оларды дұрыс пайдаланатынын көрсетті.	Теориялық мазмұны олқылықтарсыз жалпы игерілді. Магистрант пәннің негізгі терминдерін жақсы меңгергенін және сұрақтарға жауап беру кезінде оларды дұрыс қолдануын көрсетті.	Теориялық мазмұн басым бөлігі игерілді, бірақ олқылықтар айтарлықтай емес. Магистрант пәннің негізгі терминдері бойынша білімдерін көрсетті. Жауапта стильдік қателер мен терминдерді дұрыс қолданбау бар.	Теориялық мазмұны жартылай игерілді. Магистрант пәннің негізгі терминдері бойынша білімдерін көрсетті. Олар сұрақтарға жауап беру кезінде қате қолданылған.	Теориялық мазмұны игерілмеген. Магистрант пәннің негізгі шарттарын білмегендігін көрсетті. Сұрақтарға жауап беруде оларды қолдануда өрескел қателіктер жіберілді
	3 критерийі Курс теориясын және таңдалған әдістеме мен технологияны заманауи әлеуметтану мәселелері бойынша нақты практикалық тапсырмаларға қолдануды біріктіру қабілеті	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа егжей-тегжейлі, дәлелді жауап беру, содан кейін курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын жартылай орындау, курстың практикалық мәселелерін толық емес шешумен қойылған сұраққа толық емес, кейде дәлелді жауап беру; курста ғылыми тілдік нормаларды сауатсыз қолдану.	Материал үзінділермен берілген, логикалық жүйелілік бұзылған, фактілік және мағыналық қателіктер жіберілген, курс бойынша теориялық білім үстірт пайдаланылады.	Тапсырманы шешудің қисынсыз әдісі немесе жеткіліксіз ойластырылған жауап жоспары; мәселелерді шешу, жалпы тапсырмаларды орындау қабілетсіздігі; нормадан асатын қателер мен олқылықтарға жол беру.	Есептерді шешу үшін білім мен алгоритмдерді қолдану; қорытындылар мен жалпылаулар жасай алмау. Қорытынды бақылауды өткізу ережесін бұзу.
2 сұрақ	1 критерийі Алған білім мен дағды негізінде тәжірибеге бағытталған тапсырманы орындау	Магистрант алған білімін іс жүзінде қолдануды көрсетті. Тәжірибелік-бағдарлы тапсырма мүлтіксіз орындалды: тапсырманың сұрағына жауап дұрыс берілді, оның шешілу барысы егжей-тегжейлі түсіндірілді, бірақ жеткілікті логикалық емес, бөлшектерде оқшауланған қателермен.	білімдерін іс жүзінде қолдануды көрсетті. Тәжірибеге бағытталған тапсырма кейбір дәлсіздіктермен орындалды: тапсырманың сұрағына жауап дұрыс берілді, оның шешілу барысы егжей-тегжейлі түсіндірілді, бірақ жеткілікті логикалық емес, бөлшектерде оқшауланған қателермен.	Магистрант алған білімін іс жүзінде қолдануды көрсетті. Тәжірибеге бағытталған тапсырма кейбір дәлсіздіктермен орындалды: тапсырманың сұрағына жауап дұрыс берілді, оның шешілу барысы егжей-тегжейлі түсіндірілді, бірақ жеткілікті логикалық емес, бөлшектерде оқшауланған қателермен.	Магистрант білімін практикада қолданудың төмен деңгейін көрсетті. Практикаға бағытталған тапсырма толық орындалмады: тапсырманың сұрағына жауап дұрыс берілген, оның шешілу	Магистрант алған білімін іс жүзінде қолдануды көрсетпеді. Практикаға бағытталған тапсырма орындалмады: тапсырманың сұрағына жауап қате берілді, оның шешілу барысы туралы

		сауатты, теориялық негіздемесі бар.	теориялық жұмыста кейбір қиындықтармен аяқталды.	теориялық жұмыста кейбір қиындықтармен аяқталды. негіздеу	барысы түсіндірмесі жеткіліксіз толық, сәйкес келмейтін, қателіктермен, теориялық негіздемесі әлсіз, елеулі қиындықтар мен қателермен.	түсініктеме толық емес, сәйкес келмейтін, өрескел қателермен, теориялық негіздемесі жоқ.
	2 критерийі Әлеуметтік мәселелерді ғылыми талдау дағдыларын меңгеру және тәуелсіз құндылық пайымдауларын дамыту	Игерілген материалмен жұмыс істеудің қажетті дағдылары мен практикалық дағдылары қалыптасады. Білім алушы өзінің бағалау пайымдауларын негіздеу және баяндау, өз көзқарасын дәлелдеу, қорғау қабілетін көрсетті	Игерілген материалмен жұмыс істеудің қажетті дағдылары мен практикалық дағдылары негізінен қалыптасады. Білім алушы ішінара өзінің бағалау пайымдауларын баяндау, дәлелдеу, өз көзқарасын қорғау қабілетін көрсетті	Игерілген материалмен жұмыс істеудің қажетті практикалық дағдылары негізінен қалыптасады, бірақ орындалған тапсырмалардың кейбіреулері қателіктерден тұрады. Білім алушы өз пайымдауларын айту қабілетін ішінара көрсетті, дәлелдер келтірілмеген.	Қажетті дағдылар мен жұмыс дағдылары іс жүзінде қалыптаспаған немесе олардың кейбіреулері қалыптасқан. Білім алушы өзінің бағалау пайымдауларын баяндау қабілетін көрсетті, өз көзқарасын дәлелсіз дәлелдейді	Қажетті дағдылар мен жұмыс дағдылары қалыптаспаған. Білім алушы өзінің бағалау пайымдауларын баяндау қабілетін көрсетпеді, өз көзқарасын дәлелдемейді және қорғамайды
	3 критерийі Таңдалған Әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі	Ғылыми ережелер мен қолданылған әдістеме мен технологияның дәйекті, қисынды және дұрыс негіздемесі, сауаттылық, ғылыми тілдің нормаларын сақтау, Материалды ұсынуда тұтастай дұрыс тұжырымдарға әсер етпейтін минималды дәлсіздіктерге жол беріледі.	Тұжырымдамалық материалды қолданудағы кейбір кішігірім дәлсіздіктерге, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жақсы жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктер бар	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылды.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
3 сұрақ	1 критерийі Қазіргі макросоциологиялық және микросоциологиялық парадигмаларды білу және түсіну	Жауапта сұрақтың жан-жақты ашылуы, әрбір қорытынды мен мәлімдеменің егжей-тегжейлі дәлелі бар және логикалық және дәйекті түрде құрастырылған.	Жауапта мәселенің толық, бірақ толық емес қамтылуы, негізгі ережелердің қысқартылған дәлелі бар және материалды баяндау логикасы мен реттілігін бұзуға мүмкіндік береді.	Жауапта билетте ұсынылған сұрақтар толық қамтылмаған, негізгі ойларды үстірт дәлелдеп, баяндаудағы композициялық теңгерімсіздіктерге, материалды баяндау логикасы мен реттілігін бұзуға жол беріледі.	Қойылған сұрақтарды дұрыс қамтымау, қате дәлелдеу, фактілік және сөздік қателер, дұрыс емес қорытындыны болжау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу; қорытынды бақылау жүргізу ережелерін бұзу.
	2 критерийі Пәннің теориялық мазмұнын меңгеру және «Тұрмыстағы зорлық-зомбылық алдын-алу және араласу стратегиялары» пәнінің терминологиялық аппаратын дұрыс	Теориялық мазмұны олқылықсыз толық жүйелі, терең меңгеріледі. Магистрант сұрақтарға жауап беру кезінде пән терминдерін жақсы меңгергенін және оларды дұрыс пайдаланатынын көрсетті.	Теориялық мазмұны олқылықтарсыз жалпы игерілді. Магистрант пәннің негізгі терминдерін жақсы меңгергенін және сұрақтарға жауап беру кезінде оларды дұрыс қолдануын көрсетті.	Теориялық мазмұн басым бөлігі игерілді, бірақ олқылықтар айтарлықтай емес. Магистрант пәннің негізгі терминдері бойынша білімдерін көрсетті. Жауапта стильдік қателер мен терминдерді дұрыс қолданбау бар.	Теориялық мазмұны жартылай игерілді. Магистрант пәннің негізгі терминдері бойынша білімдерін көрсетті. Олар сұрақтарға жауап беру кезінде қате қолданылған.	Теориялық мазмұны игерілмеген. Магистрант пәннің негізгі шарттарын білмегендігін көрсетті. Сұрақтарға жауап беруде оларды қолдануда өрескел қателіктер жіберілді

	пайдалану.					
	3 критерийі Курс теориясын және таңдалған әдістеме мен технологияны заманауи әлеуметтану мәселелері бойынша нақты практикалық тапсырмаларға қолдануды біріктіру қабілеті	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа егжей-тегжейлі, дәлелді жауап беру, содан кейін курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын жартылай орындау, курстың практикалық мәселелерін толық емес шешумен қойылған сұраққа толық емес, кейде дәлелді жауап беру; курста ғылыми тілдік нормаларды сауатсыз қолдану.	Материал үзінділермен берілген, логикалық жүйелілік бұзылған, фактілік және мағыналық қателіктер жіберілген, курс бойынша теориялық білім үстірт пайдаланылады.	Тапсырманы шешудің қисынсыз әдісі немесе жеткіліксіз ойластырылған жауап жоспары; мәселелерді шешу, жалпы тапсырмаларды орындау қабілетсіздігі; нормадан асатын қателер мен олқылықтарға жол беру.	Есептерді шешу үшін білім мен алгоритмдерді қолдану; қорытындылар мен жалпылаулар жасай алмау. Қорытынды бақылауды өткізу ережесін бұзу.

Қорытынды бағаны есептеу формуласы:

Қорытынды баға (ҚБ) = (%1+%2+%3+%4+%5+%6 т.б.) / К, мұнда % – критерий бойынша тапсырманы орындау деңгейі,

К – критерийлердің жалпы саны.

Қорытынды баллды есептеу мысалы

№	Балл Критерийлер	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
		90- 100%	70-89%	50-69%	25-49%	0-24%
1.	1 Критерий	100				
2.	2 Критерий		75			
3.	3 Критерий			60		
4.	4 Критерий				45	
5.	5 Критерий	100				
6.	6 Критерий				49	
	Қорытынды %	200	75	60	94	200+ 75 + 60 + 94 = 429 429 / 6 критерийлер = 71,5 Қорытынды балл в % = 72

Есептеу кезінде алынған пайызға сүйене отырып, біз бағаны бағалау шкаласымен салыстыра аламыз.

72 балл 70 балдан 89 балға дейін, бұл бағалау шкаласына сәйкес «**Жақсы**» санатына сәйкес келеді.

Осылайша, осы есептеуде жоба дәстүрлі бағалау шкаласы мен ECTS-ге ауыстыра отырып, білім алушылардың

оқу жетістіктерін есепке алуды бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесіне сәйкес «**Жақсы**», **72 балға** бағаланатын болады.

Декан

Мейрбаев Б.Б

Кафедра меңгерушісі

Абдирайымова Г.С.

Дәріскер

Мамтықанов Д.Қ.

